

Sygn. akt III AUa 962/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 października 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący - Sędzia: SA Magdalena Tymińska

Sędziowie: SA Ewa Stryczyńska (spr.)

SO del. Anita Górecka

Protokolant: sekr. sądowy Marta Brzezińska

po rozpoznaniu w dniu 16 października 2015 r. w Warszawie

sprawę K. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

o wypłatę niezrealizowanego świadczenia

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 17 lutego 2014 r. sygn. akt XIV U 2763/13

oddala apelację.

(...) M. A. G.

Sygn. akt III AUa 962/14

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 14 czerwca 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił K. O. prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym M. O.. W uzasadnieniu organ rentowy powołał się na art. 138 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.), wskazując, iż emerytura zmarłego w dniu (...) czerwca 2013r. M. O. za miesiąc czerwiec została przekazana do banku i nie została zwrócona do ZUS. Organ rentowy podniósł, iż nie ma podstaw do wystąpienia do banku z żądaniem zwrotu świadczenia przekazanego na konto zmarłego za miesiąc, w którym nastąpił zgon tj. za miesiąc czerwiec 2013r. (decyzja z dnia 14 czerwca 2013r. k. 113 a.r.).

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła K. O., wnosząc o wypłatę należnego świadczenia. W uzasadnieniu wskazała, iż jej ojciec M. O. zmarł w dniu (...) czerwca 2013r., zaś emerytura do Banku (...) Oddział w G. wpłynęła w dniu (...) czerwca 2013r. tj. po zamknięciu rachunku bankowego, co nastąpiło w dniu 12 czerwca 2013r. (odwołanie k. 2).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. wniósł o oddalenie odwołania. W uzasadnieniu organ rentowy podtrzymał swoje stanowisko zawarte w zaskarżonej decyzji, wskazując, iż świadczenie za miesiąc czerwiec 2013r. zgodnie z art. 136 ustawy emerytalnej jest świadczeniem należnym, zaś organ rentowy nie ma

podstaw do wystąpienia do banku z żądaniem zwrotu świadczenia (odpowiedź na odwołanie k. 5-6).

Wyrokiem z dnia 17 lutego 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie XIV Wydział Ubezpieczeń Społecznych zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził prawo K. O. do niezrealizowanego świadczenia po M. O. za miesiąc czerwiec 2013 r.

Sąd Okręgowy ustalił, że decyzją Zakładu Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. z dnia 05 marca 2008r. przyznano M. O. emeryturę od dnia 20 lutego 2008r. W decyzji ustalono stały termin płatności emerytury 15-go dnia każdego miesiąca (decyzja o przyznaniu emerytury k. 37 a.r.).

Emerytura wypłacana była na wskazane przez M. O. we wniosku o emeryturę z dnia 06 lutego 2008r. konto bankowe (wniosek k. 1-3 a.r.).

W dniu (...) czerwca 2013r. M. O. zmarł (akt zgonu k. 105 a.r.).

Emerytura za miesiąc czerwiec 2013r. została przekazana na rachunek bankowy wskazany przez zmarłego M. O. (bezsporne).

W dniu 12 czerwca 2013r. odwołująca zlikwidowała rachunek bankowy zmarłego ojca (k. 4).

Sąd Okręgowy ustalił ponad to, iż odwołująca w dniu 10 czerwca 2013r. złożyła wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego, wskazując, iż w całości pokryła koszty pogrzebu (wniosek k. 103-104 a.r.). W tym też dniu

odwołująca złożyła wniosek o wypłatę niezrealizowanych świadczeń po osobie uprawnionej do świadczeń emerytalno-rentowych za miesiąc czerwiec 2013r., wykazując, iż jest córką zmarłego i mieszkała ze zmarłym pod tym samym adresem w G. (wniosek k. 110-111 a.r.).

Zaskarżoną decyzją z dnia 14 czerwca 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych III Oddział w W. odmówił odwołującej prawa do niezrealizowanego świadczenia po zmarłym ojcu M. O. (decyzja k. 113 a.r.).

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za zasadne.

Sąd powołał się przy tym na przepis art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), stanowiący, że w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Organ rentowy w czerwcu 2013r. przekazał na konto ojca odwołującej emeryturę należną za miesiąc czerwiec 2013r. Sąd pierwszej instancji odniósł się do decyzji z dnia 05 marca 2008r., mocą której M. O. przyznano prawo do emerytury oraz ustalono, że przyznane świadczenie będzie wypłacane 15-go dnia każdego miesiąca. Podniósł, że ojciec odwołującej zmarł w dniu (...)czerwca 2013r., zatem przysługiwało mu świadczenie emerytalne za miesiąc

czerwiec 2013r. i takowe środki pieniężne zostały przelane przez organ rentowy na konto zmarłego M. O. w czerwcu 2013r.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że roszczenia o wypłatę świadczeń, o których mowa w ust. 1 art. 136 ww. ustawy, wygasają po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, której świadczenia przysługiwały, chyba że przed upływem tego okresu zgłoszony zostanie wniosek o dalsze prowadzenie postępowania (art. 136 ustęp 3 ww. ustawy). Mając na uwadze, że K. O., jako córka zmarłego M. O. należy do kręgu osób uprawnionych w pierwszej kategorii do wypłaty niezrealizowanego przez zmarłego świadczenia, a wniosek o wypłatę świadczenia emerytalnego po zmarłym ojcu

odwołująca złożyła przed upływem terminu przewidzianego w art. 136 ust. 3 ww. ustawy, Sąd pierwszej instancji na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzekł jak w zaskarżonym wyroku.

Powyższy wyrok zaskarżył apelacją organ emerytalno – rentowy w całości zarzucając naruszenie prawa materialnego, poprzez błędną jego interpretację i niewłaściwe zastosowanie, a w szczególności przepis art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013. 1440) oraz przepisów postępowania art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, przez zbyt swobodną ocenę zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania, że świadczenie emerytalne M. O. za miesiąc czerwiec 2013 r. jest świadczeniem niezrealizowanym, do którego ma uprawnienie K. O..

Wskazując powyższe przesłanki apelacji, apelujący wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania, ewentualnie o jego uchylenie i skierowanie sprawy do sądu pierwszej instancji celem ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu apelacji organ emerytalno – rentowy nie kwestionując poczynionych przez Sąd pierwszej instancji ustaleń faktycznych, podniósł, że świadczenie emerytalne M. O., za miesiąc czerwiec 2013 r. nie jest świadczeniem niezrealizowanym w rozumieniu powyższego przepisu art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013. 1440), bowiem emerytura za miesiąc czerwiec 2013 r. jest mu należna i zgodnie z jego wnioskiem, została przekazana na jego rachunek bankowy w dniu 11 czerwca 2013 r.. Powyższa kwota nie została również zwrócona przez bank na rzecz organu rentowego z uwagi na zgon właściciela rachunku. Zdaniem organu, okoliczności te wskazują, że świadczenie emerytalne za czerwiec 2013 r. zostało zrealizowane. Ubezpieczona, jako córka zmarłego ma prawo do realizacji spornej kwoty z jego rachunku bankowego, tak jak i pozostali spadkobiercy. W ocenie organu rentowego, Sąd pierwszej instancji uznając kwotę emerytury za miesiąc czerwiec 2013 r. należnej M. O., która została przekazana na jego rachunek bankowy, dokonał zbyt swobodnej oceny dowodów, a uznając sporną kwotę za świadczenie niezrealizowane naruszył wskazane przepisy prawa, wydając wyrok sprzeczny z zebrany materiałem dowodowym.

Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

apelacja jest niezasadna i jako taka podlega oddaleniu.

Ustalenia oraz ocena prawna dokonane przez Sąd pierwszej instancji są prawidłowe. Sąd Apelacyjny powyższe ustalenia i wnioski w całości akceptuje przyjmując za własne, co czyni zbędnym ponowne ich przytaczanie.

Stan faktyczny niniejszej sprawy został ustalony na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach sprawy oraz załączonych do nich aktach rentowych, których treść nie budziła wątpliwości i nie była kwestionowana. W postępowaniu apelacyjnym Sąd uzupełnił postępowanie dowodowe o informację z Banku (...) S.A. Oddział w G. dotyczącą wypłaty spornego świadczenia rentowego przekazanego przez organ rentowy na rachunek M. O.. Z udzielonej przez Bank informacji wynika, że powyższe świadczenie wpłynęło na rachunek M. O. w dniu 13 czerwca 2013 r w kwocie 1337,07 złotych . W dniu 20 sierpnia 2013 r. z ww. rachunku została wypłacona w kasie kwota 1300 złotych tytułem zwrotu kosztów pogrzebu M. O. na rzecz B. K., która okazał kwit opłacenia miejsca na cmentarzu Grzebalnym św. A. w G. z dnia (...)czerwca 2013 r. (informacja k 52).

Zgodnie z powołanym art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009r. Nr 153, poz. 1227 z późn. zm.), w razie śmierci osoby, która zgłosiła wniosek o świadczenia określone ustawą, świadczenia należne jej do dnia śmierci wypłaca się małżonkowi, dzieciom, z którymi prowadziła wspólne gospodarstwo domowe, a w razie ich braku - małżonkowi i dzieciom, z którymi osoba ta nie prowadziła wspólnego gospodarstwa domowego, a w razie ich braku - innym członkom rodziny uprawnionym do renty rodzinnej lub na których utrzymaniu pozostawała ta osoba. Przepis ten przewiduje uprawnienie wymienionych w nim osób prowadzących do niezrealizowanego świadczenia należnego zmarłemu ubezpieczonemu do dnia śmierci.

Nie jest sporne i nie budzi wątpliwości, iż K. O. należy do grona osób uprawnionych objętych dyspozycją ww. przepisu, że jej ojciec –

ubezpieczony M. O. zmarł w dniu (...), w związku z czym nabył prawo do świadczenia emerytalnego za czerwiec 2013 r., przy czym terminem płatności świadczenia ustalonym w decyzji o przyznaniu emerytury z dnia 5 marca 2008 r. był 15 dzień miesiąca (decyzja o przyznaniu emerytury z dnia 5.03.2008 k 36 a.r.). Świadczenie należne za czerwiec 2013 r. zostało przekazane na rachunek bankowy M. O. w Banku (...) S.A. Oddział w G. w dniu 13 czerwca 2013 r. (wydruk z systemu Rentier k 109 – 110 a.r., pismo banku k 52 a.s.). Tymczasem już w dniu 10 czerwca 2013 r. uprawniona K. O. złożyła w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych Inspektoracie w P. wniosek o wypłatę zasiłku pogrzebowego po zmarłym w dniu (...)r. M. O. dołączając skrócony odpis aktu zgonu ojca oraz kopię własnego dowodu osobistego, potwierdzającego, iż jest córką M. O. zameldowaną pod tym samym, co zmarły ojciec, adresem (wniosek o zasiłek pogrzebowy wraz z dołączonymi ww. dokumentami k 105 – 107). Tego samego dnia wymienione dokumenty zostały drogą elektroniczną przekazane do Wydziału Świadczeń E. - Rentowych (dalej: (...), poświadczenie wysłania korespondencji elektronicznej k 108), który to wpływ został zadekretowany w dniu 12 czerwca 2013 r. . Również w dniu 10 czerwca 2013 r. K. O. złożyła w Inspektoracie ZUS w P. będący przedmiotem zaskarżonej decyzji wniosek o wypłatę niezrealizowanego świadczenia po uprawnionym, zmarłym M. O..

Z powyższej sekwencji zdarzeń wynika, iż w dacie przekazania na rachunek M. O. emerytury za czerwiec 2013 r. organ emerytalno – rentowy posiadał informację o zgonie uprawnionego do świadczenia. Odwołująca się K. O. dołożyła należytej staranności informując ZUS o ww. zgonie oraz składając wnioski o zasiłek pogrzebowy

i wypłatę niezrealizowanego świadczenia już w dniu 10 czerwca 2013 r.; tego samego dnia powyższa informacja została przekazana drogą elektroniczną przez ZUS Inspektorat w P. do Wydziału(...)W tych okolicznościach uznać należy, iż już w dniu 10 czerwca 2013 r. organ emerytalno – rentowy był poinformowany o zgonie ubezpieczonego M. O., zaś ostatecznie o najpóźniejszej dacie poinformowania Wydziału SER ZUS świadczy prezentata na wniosku o zasiłek pogrzebowy z dnia 12 czerwca 2013 r. (k 103). W powyższych okolicznościach nie budzi wątpliwości Sąd Apelacyjny, że organ powinien powstrzymać się od przekazania świadczenia na rachunek bankowy zmarłego M. O. i zrealizować świadczenie zgodnie z wnioskiem uprawnionej do jego wypłaty K. O..

Z przepisu art. 130 ustawy o e.r.z f.u.s. wynika zasada, że świadczenia wypłaca się osobie uprawnionej. Zgodnie z przepisem art. 136 ustawy o e.r. z f.u.s. począwszy od dnia złożenia wniosku o wypłatę świadczenia po zmarłym M. O. tj. od dnia 10 czerwca 2013 r. uprawnioną do jego realizacji była K. O.. Sąd Apelacyjny nie znajduje uzasadnienia prawnego dla odmowy przez ZUS wypłaty wymienionego świadczenia na rzecz uprawnionej, zwłaszcza w sytuacji, gdy środki pieniężne po złożeniu wniosku o wypłaty ciągle pozostawały w dyspozycji organu.

Argumentacja ZUS o zrealizowaniu świadczenia na rachunek wskazany przez M. O. jest w tej sytuacji całkowicie nieskuteczna, bowiem organ dysponując już w dniu 10 czerwca 2013 r. informacją o śmierci ubezpieczonego wraz z wnioskiem K. O., uprawnionej do świadczenia po zmarłym M. O., winien zrealizować wniosek osoby uprawnionej, zgodnie z przepisem art. 136 ust. 1 ustawy o e.r.z f.u.s., zamiast przekazywać środki pieniężne na rachunek zmarłego M. O.. Ewentualne opóźnienia w przepływie informacji w ZUS nie mają, w ocenie Sądu Apelacyjnego, znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy zwłaszcza, iż ostatecznie zostało dowodowo wykazane, iż przed datą przelewu środków na rachunek bankowy wydział(...) był poinformowany o zgonie ubezpieczonego oraz wniosku uprawnionej K. O. do świadczenia po zmarłym M. O.. Uchybienie w tym zakresie nie może obciążać uprawnionej, która ze swojej strony dochowała należytej staranności składając wniosek przed, przewidzianym w decyzji o przyznaniu emerytury, terminem wypłaty . W tej sytuacji nie może być uznana za skuteczną również argumentacja ZUS, iż przekazana na rachunek bankowy kwota nie została zwrócona organowi przez bank, zaś K. O. ma prawo „do realizacji spornej kwoty” na równi z pozostałymi spadkobiercami z rachunku bankowego M. O.. Ryzyko przekazania emerytury na rachunek zmarłego ubezpieczonego przez organ emerytalno-rentowy dysponujący informacją o zgonie wraz z wnioskiem o wypłatę świadczenia po zmarłym pochodzącym od osoby wymienionej w przepisie art. 136 ust.1 ustawy o e.r. z f.u.s., obciąża ten organ, nie zaś osobę uprawnioną z ww. przepisu, wnioskującą o wypłatę. Wobec powyższego zarzut naruszenia art. 136 ust.1 ustawy o e.r. z f.u.s. przez Sąd pierwszej instancji uznać należy za całkowicie nietrafny.

Nie jest również zasadny zarzut naruszenia prawa procesowego tj. art. 233 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego poprzez dokonanie „zbyt swobodnej” oceny zebranego materiału dowodowego, co doprowadziło do uznania, że

świadczenie emerytalne M. O. za miesiąc czerwiec 2013 r, jest świadczeniem niezrealizowanym, do którego ma uprawnienie K. O.. Apelujący organ emerytalno - rentowy uchylił się sprecyzowania, które dowody zostały ocenione z naruszeniem wskazanego przepisu, powtarzając jedynie w uzasadnieniu apelacji tezę o „zbyt swobodnej” zdaniem apelującego, ocenie dowodów, prowadzącej do uznania przez Sąd pierwszej instancji kwoty wypłacony na rachunek M. O. w czerwcu 2013 r. za świadczenie niezrealizowane. Wskazać należy, iż zgodnie z art. 233 § 1 k.p.c. sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, a zatem, jak podkreśla się w orzecznictwie, z uwzględnieniem wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, jak również wszelkich okoliczności towarzyszących przeprowadzaniu poszczególnych dowodów i mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności. By skutecznie postawić zarzut naruszenia art.233 § 1 k.p.c. należy wykazać, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego. To bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schematy logiki formalnej, albo wbrew zasadom doświadczenia życiowego nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku Sądu pierwszej instancji wynika, iż Sąd ten zastosował prawidłowe i logiczne kryteria oceny dowodów, przy tym poczynione ustalenia oparte są w istocie na niekwestowanych przez strony dokumentach zgromadzonych w sprawie. Sąd Okręgowy w pełni podziela ocenę materiału dowodowego przeprowadzoną w pierwszej instancji. Jedynie ubocznie należy zauważyć, iż z uzasadnienia apelacji wynika, że organ emerytalno - rentowy odwołując się do pojęcia „niezrealizowanego świadczenia” oraz faktu wypłaty kwoty emerytury na rachunek zmarłego ubezpieczonego, przez co, według organu świadczenie zostało „zrealizowane”, usiłuje wyłączyć, wynikające z przepisu art. 136 ust. 1 ustawy o e.r. z f.u.s., uprawnienie K. O.. Pomija przy tym niebudzące wątpliwości okoliczności niniejszej sprawy

takie, jak złożenie przez K. O. informacji o zgonie M. O. wraz z wnioskiem o wypłatę świadczenia, przed dniem przekazania spornej kwoty na rachunek zmarłego. W tym stanie rzeczy, powtórzyć należy, iż argumentacja organu emerytalno – rentowego odwołująca się do przekazania spornego świadczenia na rachunek bankowy, zgodnie z dyspozycją ubezpieczonego M. O., przez co nie ma ono, zdaniem Apelującego, charakteru „świadczenia niezrealizowanego” w rozumieniu cyt. przepisu art. 136 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998r., nie jest trafna i skuteczna.

Wobec powyższego, wyrok Sądu pierwszej instancji, zmieniający zaskarżoną decyzję i stwierdzający prawo K. O. do niezrealizowanego świadczenia po M. O. za miesiąc czerwiec 2013 r., Sąd Apelacyjny uznał za prawidłowy i oddalił apelację, jako niezasadną, na podstawie art. 385 Kodeksu postępowania cywilnego.